

Konrad Dyda (*Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II*)

**Konstytucyjna zasada oddzielenia państwa od kościoła w działalności Wydziału
do Spraw Wyznań Urzędu Wojewódzkiego w Krośnie wobec Kościoła
Katolickiego**

Streszczenie

Przedmiotem artykułu jest analiza działań Wydziału do Spraw Wyznań w Krośnie wobec Kościoła Katolickiego w perspektywie realizacji konstytucyjnej zasady oddzielenia państwa od kościoła. Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z 22 lipca 1952 roku stanowiła, że kościół jest oddzielony od państwa (art. 70 ust. 2) i jednocześnie może swobodnie wypełniać swoje funkcje religijne (art. 70 ust. 1). Regulacja ta dotyczyła także innych związków wyznaniowych. Ówczesna nauka prawa konstytucyjnego pojmowała tę swobodę jako wolność głoszenia doktryny, organizowania zgromadzeń religijnych, udzielania posług, nauczania, tworzenia zakonów, utrzymywania kontaktów z zagranicznymi współwyznawcami. Swoistym standardem wobec Kościoła Katolickiego stało się dyskryminujące stosowanie prawa. Za przykład takiej sytuacji można uznać blokowanie i ograniczanie budownictwa sakralnego za pomocą środków prawnych – zwłaszcza karnych i administracyjnych. Wydział do Spraw Wyznań w Krośnie zasadę oddzielenia państwa od kościoła pojmował jako pełną laicyzację życia społecznego prowadząc m.in. akcję przeciwdziałania rozwojowi budownictwa sakralnego oraz podejmowania inicjatyw duszpasterskich przez kler katolicki (zwłaszcza w zakresie duszpasterstwa młodzieży).

Słowa kluczowe: Polska Rzeczpospolita Ludowa; Wydział do Spraw Wyznań; oddzielenie państwa od kościoła; budownictwo sakralne, stosunki państwo–kościół

**The constitutional principle of separation of church and state in the operation of
the Department of Religious Affairs in the Voivodeship office in Krosno against
the Catholic Church**

Summary

The subject matter of this article is the analysis of the action of the Department for Religious Affairs in Krosno against the Catholic Church in the light of the constitutional principle about Church and State separation. The Constitution of the Polish People's Republic of 22 July

1952 set forth the separation of Church and State (Art. 70, para. 2) and stipulated that the Church can freely carry out its religious functions (Art. 70, para. 1). This provision applied also to other religious associations. Under the constitutional law at that time, this freedom was understood as the freedom to proclaim doctrine, organize religious assemblies, provide ministry and teaching, establish religious orders, and maintain contacts with the believers abroad. The law was used to discriminate against the Church, which became a kind of standard. For example, legal measures, especially penal and administrative sanctions, were employed to block and restrict the construction of buildings used for religious purposes. The constitutional principle concerning Church and State separation was understood by the Department of Religious Affairs in Krosno as a total secularization of social life. For example, it was used to justify taking actions against the development of buildings used for religious purposes or against any pastoral activities undertaken by the Catholic clergy, especially concerning the youth ministry.

Key words: the Polish People's Republic; the Department for Religious Affairs; the separation of Church and State; sacred architecture, State–Church relations